

Miljødirektoratet
Postboks 5672 Sluppen
7485 TRONDHEIM
Att. Pål Klevan

Saksbehandler, innvalgstelefon
Erica Neby, 62 55 11 65

Frivillig vern av skog - forslag om opprettelse av Nordhuehøgda naturreservat i Elverum kommune

I brev av 11. august 2016 ble det fra én grunneier satt frem tilbud om vern av et skog- og myrareal på ca. 6500 dekar. Området ligger ved Nordhue helt vest i Elverum kommune, nær grensa til Åmot og Løten kommuner. Sommeren 2017 ble det gjennomført naturfaglige registreringer i området som konkluderte med at området har regionale verdier knyttet til gammel granskog. Store områder med gammel skog og myr er viktige å ta vare på av hensyn til artsmangfoldet slike naturtyper har. I det aktuelle området ble det funnet rødlistearter som for eksempel gubbeskjegg (NT), ulvelav (NT) og svartsonekjuka (NT). Nordhuehøgda vil også være et viktig fremtidig verneområde sett i sammenheng med nærliggende verneområder og det økologiske nettverk som disse utgjør sammen.

Basert på en kontroll og framskriving av eksisterende skoglige data fra området, ble det sommeren 2018 gjennomført forhandlinger med grunneieren, og avtale om vern av området ble signert i november 2018. I løpet av forhandlingene ble avgrensingen justert noe, slik at totalarealet som nå foreslås vernet er ca. 6300 dekar.

Kunngjøring om oppstart av verneprosessen

I samsvar med naturmangfoldlovens saksbehandlingsregler ble det 16. november 2018 varslet oppstart av verneprosessen for å opprette Nordhuehøgda naturreservat. Vi mottok 5 kommentarer til oppstartsvarselet, men to av kommentarene (fra NVE og Hedmark fylkeskommune) kom inn i vårt arkivsystem langt etter fristen og var derfor ikke nevnt i høringsdokumentene når disse ble sendt ut. Disse er dog gjengitt her:

1. Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard kunne ikke se at planen berørte registrerte forekomster av mineralske ressurser av regional, nasjonal eller internasjonal verdi, bergrettigheter eller masseuttak i drift, og hadde dermed ingen merknader til saken.
2. Statens vegvesen Region øst kunne ikke se at deres interesser blir berørt av en ordinær verneplan. De påpekte at det likevel bør gjøres en vurdering av hvorvidt en slik plan kan medføre økt bruk og trafikk til området i form av friluftsliv og turisme. Dersom dette er tilfelle må parkeringsmuligheter og tilknyttingen til riks- og fylkesvegnettet vurderes nærmere, med eventuelle behov for tiltak.

3. Forsvarsbygg sa at Forsvaret har et anlegg på toppen av Nordhue. Forsvaret må derfor opprettholde fulle ferdselsmuligheter på veien opp til anlegget. De foreslår at det lille området sørvest for veien opp til Nordhue tas ut av forslaget til verneområde, slik at vernegrensa trekkes på nordsiden av veien. Da vil det ikke bli nødvendig å definere unntak fra fredelsesforbud på veien, siden den da vil bli liggende helt utenfor verneområdet. Forsvaret har ved større øvelser av og til behov for å rekvirere for en spesifikk tidsperiode grunnarealer etter lov og forskrift om militære rekvisisjoner. Naturvernområder er etter rekvisisjonslovens § 32 unntatt fra rekvisisjonsretten. For å opprettholde mulighetene for øvelser i områdene, foreslår de et tillegg til vernebestemmelsene § 7 om at forvaltningsmyndigheten etter søknad kan gi dispensasjon til Forsvarets øvingsvirksomhet.
4. Hedmark fylkeskommune opplyste om at det ligger et registrert lite fangstanlegg som strekker seg fra Nedre Tørrholen til Styggdalen. Fangstanlegget er fredet og mesteparten av anlegget ligger innenfor oversendte avgrensning. I tillegg viser data fra flybåren laserskanning at det er et uregistrert, helhetlig kulturmiljø med jernvinneanlegg og kullgroper ved Småtjennsmyrene i nordvest. Jernvinneanlegget og kullgropene er fra vikingtid/tidlig middelalder og er fredet. Det er bra for kulturminnene om de blir liggende innenfor naturreservatet, og det er positivt om det registrerte fangstanlegget synliggjøres i kartmateriell m.m. som blir utarbeidet for reservatet. I enkelte tilfeller vil det være hensiktsmessig at kulturminner og kulturmiljøer er en del av verneformålet. For enkelte kulturminner, både fra nyere tid og automatisk fredete, for kulturmiljøer og kulturlandskap kreves det aktiv skjøtsel for å ivareta verneverdiene.
5. NVE kunne ikke se at opprettelsen av reservatet er i konflikt med kjente energiresurser.

Når det gjelder Statens vegvesens kommentar om økt bilferdsel inn i området, så er dette noe som vi tror er lite aktuelt i fremtiden. Det er private bomveier inn i området, og vi har ikke noe interesse av å øke biltrafikken inn i et fremtidig naturreservat. De fleste besøkende vil nok komme seg inn i området via skiløypene vinterstid eller via stiene sommerstid. Dersom det blir behov for å oppgradere p-plasser eller veier i fremtiden, vil vi måtte finne frem til en løsning på dette.

I forslaget til verneforskrift som ble sendt på høring, ble det tatt inn et punkt i § 4 n om *Forsvarets øvingsaktivitet, begrenset til nødvendig passering gjennom området med personell til fots og på ski*, i § 6 b om *motorisert ferdsel på traktorveier og skogsbilveier*, i § 6 a om *landing og start med Forsvarets luftfartøy*, i § 7 a om *avgrenset bruk av reservatet for større arrangementer*, i § 7 f om *motorisert ferdsel i forbindelse med Forsvarets øvingsaktivitet*. Vi mente derfor at det ikke var grunn til å endre avgrensingen langs veien opp til Nordhue, slik Forsvarsbygg ønsket, for å ivareta Forsvarets interesser.

Verneforslaget

I samsvar med saksbehandlingsreglene i naturmangfoldloven § 43 la Fylkesmannen ut forslaget om vern av Nordhuehøgda naturreservat på høring 14. januar 2019. Alle høringsdokumenter er vedlagt. Forslaget ble lagt ut på offentlig ettersyn i Elverum kommunehus og ble kunngjort i lokalavisa. Forskriften ble også kunngjort i Norsk Lysingsblad. Høringsfristen ble satt til 14. mars 2019.

Kopi av samtlige 9 innkomne høringsuttalelser følger vedlagt. Oppsummeringen av høringen, Fylkesmannens merknader til høringsuttalelsene, samt Fylkesmannens tilråding går frem av vedlagte notat. Kort oppsummert så ønsker Forsvarsbygg at det tas inn et punkt i verneforskriften som åpner for at de kan rydde vegetasjon som blokkerer deres radiosignaler på Nordhue, men ellers har det ikke kommet inn noen vesentlige merknader til verneforslaget, hverken fra energimyndighetene eller mineralmyndighetene (Direktoratet for mineralforvaltning har kun uttalt seg til oppstartsvarelet, se oven). Vi har ikke foreslått noen endringer i navn eller avgrensning i etterkant av

høringen, men vi har foreslått å ta inn et punkt om vegetasjonsrydding i verneforskriften § 4 samt et punkt om at det er mulig å søke om dispensasjon for å bruke motorferdsel i forbindelse med utsetting av saltstein i § 7.

Fylkesmannen kan ikke se at opprettelsen av Nordhuehøgda naturreservat vil medføre oppsynsbehov utover det vanlige eller spesielle skjøtselsutfordringer.

Vedlagt følger også et forslag til forskrift for et eventuelt naturreservat og et forslag til avgrensning for et eventuelt naturreservat. Vi vil ikke sende dere nye SOSI-filer.

Med hilsen

Knut Storberget
fylkesmann

Haavard Elstrand
direktør

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg:

1. Alle høringsdokumenter inkl. uttalelser til oppstartsvarselet
2. Høringsuttalelser x9
3. Oppsummering av høring og Fylkesmannens tilråding
4. Forslag til verneforskrift for Nordhuehøgda naturreservat
5. Forslag til vernekart for Nordhuehøgda naturreservat
6. Adresseliste tilråding

Frivillig vern av skog – forslag om opprettelse av Nordhuehøgda naturreservat i Elverum kommune – oppsummering av høring og Fylkesmannens merknader og tilråding

Fylkesmannen sendte et forslag om å opprette Nordhuehøgda naturreservat på høring 14. januar 2019. Høringsbrevet ble sendt til uttalelse til grunneieren, Elverum kommune, samt lokale, regionale og nasjonale foreninger/organisasjoner/etater. En oversikt over høringsinstansene fremgår av vedlagt adresseliste.

Vi mottok svar fra 9 høringsinstanser; Statnett, Hedmark fylkeskommune, Språkrådet, Statens vegvesen Region øst, Riksantikvaren, Forsvarsbygg, Naturvernforbundet i Hedmark, Helge Rustad og Edward Johannessen. Alle høringsuttalelsene er vedlagt. Øvrige høringsinstanser har ikke uttalt seg.

I samarbeid med grunneieren og skiløypekjøreren for Rustad skiløypelag har skiløypestraséene på vernekartet blitt noe justert etter høringen. De skiløypene som nå vises på forslaget til vernekart er de som kjøres opp og som har en grunneiertillatelse.

Vi oppdaget at verneforskriften som ble sendt på høring mangler en mulighet for å søke om dispensasjon for å bruke motorisert ferdsel i forbindelse med utsetting av saltstein, som ellers pleier å være standard i nye verneforskrifter. Vi har derfor tilrådd at det tas inn et punkt om dette i verneforskriften § 7.

Hovedmomenter i høringsuttalelsene

Statnett har ikke anlegg som blir berørt av planene og har derfor ingen merknader.

Hedmark fylkeskommune opplyser om kulturminnene i området og legger til at det er positivt at en mulighet for å søke dispensasjon for skjøtsel er tatt inn i bestemmelsene, og at det hadde vært enda bedre om opplysningene om at området inneholder fredete kulturminner kunne framgå av områdebeskrivelsen.

Språkrådet har ingen merknader til navneforslaget *Nordhuehøgda naturreservat*. Navnet er dekkende for verneområdet, og skrivemåten er i samsvar med skrivemåten *Nordhuehøgda* i Sentralt stedsnavnregister (SSR).

Statens vegvesen Region øst viser til sin uttalelse til oppstart, og forutsetter at det er gjort en vurdering av at planen ikke har trafikale konsekvenser.

Forsvarsbygg skriver at de er tilfreds med at verneforskriften gir unntak for motorisert ferdsel på eksisterende veier, motorisert ferdsel i forbindelse med Forsvarets øvingsaktivitet og unntak for landing og start med Forsvarets luftfartøy. De har i løpet av høringsperioden oppdaget et behov for at verneforskriften åpner for rydding av vegetasjon som blokkerer deres radiosignaler fra sambandsutstyret på Nordhue. Dette behovet vil ikke bli stort, siden det er relativt bratt i skråningen ned fra toppen av Nordhue.

Naturvernforbundet i Hedmark skriver at de støtter opprettelsen av Nordhuehøgda naturreservat og at det bør ses på muligheter for å utvide området inn i Åmot kommune.

Helge Rustad har seter på Nordhuesætra og skriver at det bør fremgå av beskrivelsen av reservatet at området ved Nordhuesætra ikke inngår i reservatet. Videre skriver han at eiendommene ved Nordhuesætra har fulle beite- og bruksrettigheter i området som foreslås vernet. Han påpeker at det ikke må legges restriksjoner på adkomst til Nordhuesætra via eksisterende traktorvei. Skiløypene mener han må kartfestes mer nøyaktig enn på høringskartet.

Edward Johannessen har også seter på Nordhuesætra skriver at forskriften for reservatet må gi grunneiere og bruksberettigede ubegrenset adkomst til sine eiendommer etter eksisterende traktorvei med motorisert hjul- og beltekjøretøy hele året.

Øvrige instanser som har avgitt en høringsuttalelse har ikke hatt nevneverdige merknader til verneforslaget.

Fylkesmannens kommentarer til høringsuttalelsene

Når det gjelder Hedmark fylkeskommunes anmodning om at fredede kulturminner burde inngå i områdebeskrivelsen, så tenker vi at dette kan fremgå av en informasjonsplakat for området. Vi har ellers ikke tradisjon for å ta med kulturverdier inn i verneformålet eller på vernekartet for skogreservater, men er positiv til at slike vises på et informasjonskart for området i etterkant av vernevedtaket.

Som nevnt i vårt oversendelsesbrev, tror vi ikke at økt bilferdsel inn i området vil bli et stort problem i fremtiden. Det er private bomveier inn i området, og vi har ikke noe interesse av å øke biltrafikken inn i et naturreservat. De fleste besøkende vil nok komme seg inn i området via skiløypene vinterstid, eller via stiene sommerstid. Dersom det blir behov for å oppgradere p-plasser eller veier i fremtiden, vil vi måtte finne frem til en løsning på dette.

Vi ser at Forsvaret må ha en adgang til å kunne rydde vegetasjon som blokkerer radiosignalene fra deres anlegg på Nordhue, og foreslår derfor at det tas inn et punkt om dette i verneforskriften § 4.

Til Helge Rustad og Edward Johannessens kommentarer ønsker vi å si at det fremgår av vedlagte forslag til vernekart at området ved Nordhuesætra ikke inngår i reservatet. Dette blir også synlig i verneforskriften § 2, hvor berørte gards- og bruksnummer er listet opp. Når det gjelder beiterett i området som foreslås vernet, så er ikke vernet til hinder for beite. Den såkalte bruksretten, som går ut på at det skal være lov å ta trevirke fra eiendommen til bygging av fjøs, gjerder og lignende i setringssammenheng, er ikke et aktuelt tema i dag siden det ikke bedrives aktiv setring i området. Dersom behovet oppstår i fremtiden, vil dette kunne løses med en dispensasjon fra vernebestemmelsene etter naturmangfoldloven § 48 for uttak av virke til bygging av diverse konstruksjoner når det bedrives aktiv setring, dersom det nødvendigvis må tas virke fra den delen av eiendommen som er vernet. Forslaget til verneforskrift åpner for motorisert ferdsel på traktorveien til Nordhuesætra og det er tatt med en mulighet for å søke om dispensasjon for transport til setra med beltekjøretøy på vinterføre. Vi kan derfor ikke se at verneforskriften legger noen strengere

begrensinger på adkomsten til Nordhuesætra enn hva motorferdselloven allerede gjør. Det må søkes om dispensasjon fra verneforskriften for snøskutertransport av ved, materialer og utstyr til eksisterende hytter og seterbygninger i reservatet på vinterstid, i tillegg til å søke om dispensasjon etter motorferdsellovens bestemmelser (slik som det må gjøres i dag). Når det gjelder nøyaktighet på skiløypetraséene så er disse oppdatert i etterkant av høringen i samråd med grunneier og Rustad skiløypelag.

Fylkesmannen tilrår:

- At navnet på et eventuelt naturreservat blir *Nordhuehøgda naturreservat*.
- At det tas inn et punkt i verneforskriften § 4 som åpner for nødvendig rydding av trær som blokkerer radiosignaler fra Forsvarets anlegg på Nordhue.
- At det tas inn en setning i verneforskriften § 7 h om at det kan søkes om dispensasjon for motorferdsel i forbindelse med utsetting av saltstein, jf. verneforskriften § 4 q.
- At grensene for et eventuelt reservat blir som på vedlagte kart, som er uendret fra høringsforslaget.

Alle endringer er godkjent av grunneieren.

Forslag til forskrift om vern av Nordhuehøgda naturreservat i Elverum kommune, Hedmark

Fastsatt ved kgl. res. XXX med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 34, jf. § 37 og § 62.

§ 1. (formål)

Formålet med naturreservatet er å bevare en bestemt type natur med gammel gran- og furuskog, med stort innslag av bjørk, selje og rogn. Området er småkupert med myrflater og tjern i mosaikk med skogen. Området har stor betydning for biologisk mangfold ved at det er leveområde for en rekke arter knyttet til eldre, stedvis rik og fuktig barskog. Det er en målsetting å beholde verneverdiene i best mulig tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

§ 2. (geografisk avgrensning)

Naturreservatet berører følgende gnr./bnr.: 17/1 i Elverum kommune

Naturreservatet dekker et totalareal på ca. 6300 dekar. Grensene for naturreservatet går fram av kart datert Klima- og miljødepartementet måned år. De nøyaktige grensene for naturreservatet skal avmerkes i marka. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

Verneforskriften med kart oppbevares i Elverum kommune, hos Fylkesmannen i Hedmark, i Miljødirektoratet og i Klima- og miljødepartementet.

§ 3. (vernebestemmelser)

I naturreservatet må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet.

I naturreservatet gjelder følgende vernebestemmelser:

- a) Vegetasjonen, herunder døde busker og trær, er vernet mot skade og ødeleggelse. Det er forbudt å fjerne planter og sopp, inkludert lav, eller deler av disse fra reservatet. Planting eller såing av trær og annen vegetasjon er ikke tillatt.
- b) Dyrelivet, herunder reirplasser og hiområder, er vernet mot skade, ødeleggelse og unødig forstyrrelse. Utsetting av dyr er ikke tillatt.
- c) Området er vernet mot ethvert tiltak som kan endre naturmiljøet, som f.eks. oppføring av bygninger, anlegg, gjerder, andre varige eller midlertidige innretninger, parkering av campingvogner, brakker e.l., opplag av båter, etablering av nye båt plasser, framføring av luftledninger, jordkabler, kloakkledninger, bygging av veier, drenering eller annen form for tørrlegging, uttak, oppfylling og lagring av masse, utføring av kloakk eller andre konsentrerte forurensningstilførsler, henleggelse av avfall, gjødsling, kalking eller bruk av kjemiske bekjempingsmidler. Forsøpling er forbudt. Opplistingen av tiltak er ikke uttømmende.
- d) Bruk av naturreservatet til større arrangementer er forbudt.

§ 4. (generelle unntak fra vernebestemmelsene)

Vernebestemmelsene i § 3 annet ledd er ikke til hinder for:

- a) Sanking av bær og matsopp.
- b) Jakt, fangst og fiske i samsvar med gjeldende lovverk.
- c) Felling av store rovdyr i samsvar med gjeldende lovverk.
- d) Forsiktig rydding av småbusker og kvist ved jakttårn og i siktgate fra jakttårn.
- e) Oppsetting av midlertidige, mobile jakttårn under jakt på storvilt.

- f) Rydding og vedlikehold av eksisterende traktorveier og skogsbilveier 10 meter fra veiens midtlinje i henhold til tilstand på vernetidspunktet, jf. vernekart.
- g) Fjerning av vegetasjon som er i reell fare for å velte over traktorveier, skogsbilveier eller bygninger.
- h) Vedlikehold av eksisterende bygninger og andre anlegg og innretninger i henhold til tilstand på vernetidspunktet.
- i) Hogst av trær i en radius på 25 meter fra eksisterende koier innenfor reservatet, jf. vernekart.
- j) Hogst av bjørkved til eget bruk til hytter og setrer innenfor naturreservatet.
- k) Bålbrenning med bjørkved, tørrkvist fra bakken eller medbrakt ved, i samsvar med gjeldende lovverk.
- l) Rydding, merking og vedlikehold av eksisterende stier.
- m) Rydding av vegetasjon i skiløypetraséer vist på vernekartet.
- n) Nødvendig rydding av enkelte trær som blokkerer radiosignaler fra Forsvarets anlegg på Nordhue.
- o) Forsvarets øvingsaktivitet, begrenset til nødvendig passering gjennom området med personell til fots og på ski.
- p) Beiting.
- q) Utsetting av saltstein i henhold til gjeldende lovverk.

§ 5. (regulering av ferdsel)

All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.

I naturreservatet gjelder følgende bestemmelser om ferdsel:

- a) Motorferdsel til lands og til vanns er forbudt, herunder landing og start med luftfartøy.
- b) Bruk av sykkel og hest og kjerre samt ridning er forbudt, unntatt på eksisterende traktorveier, skogsbilveier og stier.

§ 6. (generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene)

Ferdselsbestemmelsene i § 5 er ikke til hinder for gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten. Unntaket gjelder ikke øvingsvirksomhet.

Ferdselsbestemmelsene i § 5 annet ledd er ikke til hinder for:

- a) Nødvendig motorferdsel i forbindelse med uttransport av syke og skadde bufe. Kjøretøy som benyttes skal være skånsomt mot markoverflaten. Det skal gis melding til ansvarlig oppsyn for verneområdet før kjøring.
- b) Motorisert ferdsel på traktorveier og skogsbilveier.
- c) Nødvendig uttransport av felt elg, hjort og bjørn med lett beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget eller med tyngre kjøretøy på traktorveier og skogsbilveier.
- d) Landing og start med Forsvarets luftfartøy.
- e) Oppkjøring av skiløyper som er vist på vernekartet.
- f) Motorisert ferdsel på vinterføre i forbindelse med nødvendig tilsyn av eksisterende vannanlegg.

§ 7. (spesifiserte dispensasjonsbestemmelser)

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til:

- a) Avgrenset bruk av reservatet for aktiviteter nevnt i § 3 d.
- b) Istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner.
- c) Tiltak i forbindelse med forvaltning av vilt og fisk.

- d) Oppsetting av gjerder i forbindelse med beite.
- e) Oppsetting av nye permanente jaktårn.
- f) Motorisert ferdsel i forbindelse med Forsvarets øvingsaktivitet.
- g) Nødvendig motorferdsel for transport av ved, materialer og utstyr til eksisterende hytter og seterbygninger med beltekjøretøy på vinterføre.
- h) Nødvendig motorferdsel i forbindelse med tiltak nevnt i § 4 g, h, i, m og q, § 7 b, d og e.

§ 8. (generelle dispensasjonsbestemmelser)

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldlovens § 48.

§ 9. (skjøtsel)

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan iverksette tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- eller kulturtilstand som er formålet med vernet, jf. naturmangfoldlovens § 47.

§ 10. (forvaltningsplan)

Det kan utarbeides forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning av naturreservatet. Forvaltningsplanen kan inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtsel.

§ 11. (forvaltningsmyndighet)

Miljødirektoratet fastsetter hvem som skal ha forvaltningsmyndighet etter denne forskriften.

§ 12. (ikrafttredelse)

Denne forskriften trer i kraft straks.

14.03.2019 ENA

Fylkesmannens tilråding Nordhuehøgda naturreservat

Elverum kommune, Hedmark

- Grense for foreslått naturreservat
- Veg, jf. verneforskrift
- Traktorveg, jf. verneforskrift
- Sti, jf. verneforskrift
- Skiløype, jf. verneforskrift
- Koie, jf. verneforskrift
- Eksisterende jakttårn

Målestokk: 1:15 000
Rutenett: WGS 1984 UTM sone 32N
Kartgrunnlag: FKB, N50
Kilde © Norge digitalt

0 0,5 1 km

Fylkesmannen i Innlandet, mars 2019

